

OBOWIĄZKOWA DEMATERIALIZACJA AKCJI

-

NADCHODZI REWOLUCJA DLA SPÓŁEK AKCYJNYCH I KOMANDYTOWO-AKCYJNYCH

W Sejmie trwają prace nad nowelizacją przepisów kodeksu spółek handlowych i niektórych innych ustaw¹ (dalej jako: „Projekt”). Po wejściu w życie projektowanych regulacji spółki akcyjne oraz komandytowo-akcyjne czeka niemała rewolucja. Projekt nowelizacji zakłada bowiem całkowitą, obowiązkową dematerializację wszystkich akcji tych spółek. Oznacza to całkowite zniesienie formy papierowej dokumentu akcji. Obowiązkowa dematerializacja akcji dotyczyć ma zarówno akcji na okaziciela, jak i akcji imiennych w spółkach akcyjnych oraz komandytowo-akcyjnych. Spółki, a w praktyce ich zarządy, będą musiały sprostać szeregowi obowiązków nakładanych przez nowe regulacje.

Czym jest dematerializacja?

Dematerializacja akcji to proces pozbawienia jej materialnego nośnika, tj. formy papierowej, i zastąpienie go zapisem elektronicznym. Zapis ten zostaje odzwierciedlony na rachunku prowadzonym przez uprawniony podmiot (np. dom maklerski, bank).

Koniec formy dokumentowej akcji

Obecnie akcje spółek akcyjnych i komandytowo-akcyjnych posiadają co do zasady formę dokumentu papierowego. Aktualnie procedura obowiązkowej dematerializacji akcji, dotyczy jedynie spółek publicznych i co więcej, nie zawsze obejmuje wszystkie akcje takiej spółki, a jedynie te które są notowane w obrocie publicznym.

Złożony w Sejmie Projekt zakłada obowiązkową dematerializację akcji **w spółkach niebędących spółkami publicznymi**, co oznacza, że wszystkie akcje, które aktualnie nie podlegają obowiązkowej dematerializacji w świetle obowiązujących przepisów prawa, utracą swoją formę dokumentową, a ta zostanie zastąpiona zapisem elektronicznym. Innymi słowy, forma papierowa akcji przestanie funkcjonować w obrocie prawnym.

Rejestr akcjonariuszy

Jak zakłada Projekt, akcje spółki niebędącej spółką publiczną będą podlegały zarejestrowaniu w **rejestrze akcjonariuszy** jako tzw. **akcje rejestrowe**. Rejestry akcjonariuszy prowadzone będą w systemie teleinformatycznym przez podmioty, które są uprawnione do prowadzenia rachunków papierów wartościowych. Co do zasady będą to więc domy maklerskie i banki, które świadczą usługi

¹ Pełny tekst projektu dostępny jest tutaj: <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=3541>

maklerskie. Wybór podmiotu prowadzącego rejestr akcjonariuszy dla danej spółki to nowe zadanie walnego zgromadzenia – wybór ten wymagać będzie bowiem uchwały podjętej przez ten organ.

W rejestrze obok samych akcji będą wpisywane m.in. informacje o danych akcjonariusza, przejściach lub obciążeniach akcji. Umożliwi to dokładną identyfikację akcjonariuszy zarówno przez uprawnione organy, jak również przez samą spółkę. Zakres informacji ujawnianych w rejestrze będzie mógł być rozszerzony poprzez odpowiednie zapisy w statucie spółki.

Przedmiotowa zmiana skutkować będzie tym, że dotychczasowe akcje na okaziciela stracą na znaczeniu. Aktualnie osoba dysponująca akcjami na okaziciela ma możliwość inwestowania w spółkę, nie ujawniając jednocześnie swoich danych. Po wejściu w życie nowych przepisów każdy inwestor będzie natomiast objęty obowiązkiem ujawnienia w rejestrze, niezależnie od kategorii posiadanych akcji.

Wskazać jednak należy, że w założeniu rejestr nie ma być rejestrem jawnym i ogólnodostępnym jak np. rejestr przedsiębiorców KRS. Dane w nim zawarte będą dostępne wyłącznie dla spółki i jej akcjonariuszy, jak również dla uprawnionych organów (np. komorników).

Alternatywa – depozyt papierów wartościowych

Projekt przewiduje również możliwość zarejestrowania akcji w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. (alternatywa dla domów maklerskich i banków). Dotychczas było to możliwe wyłącznie dla spółek publicznych.

Dematerializacja akcji spółki niebędącej spółką publiczną, które mają być zarejestrowane w depozycie papierów wartościowych, następować będzie w trybie przewidzianym w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi, z której to ustawy wynikać będą również skutki prawne dematerializacji dla spółki i akcjonariusza.

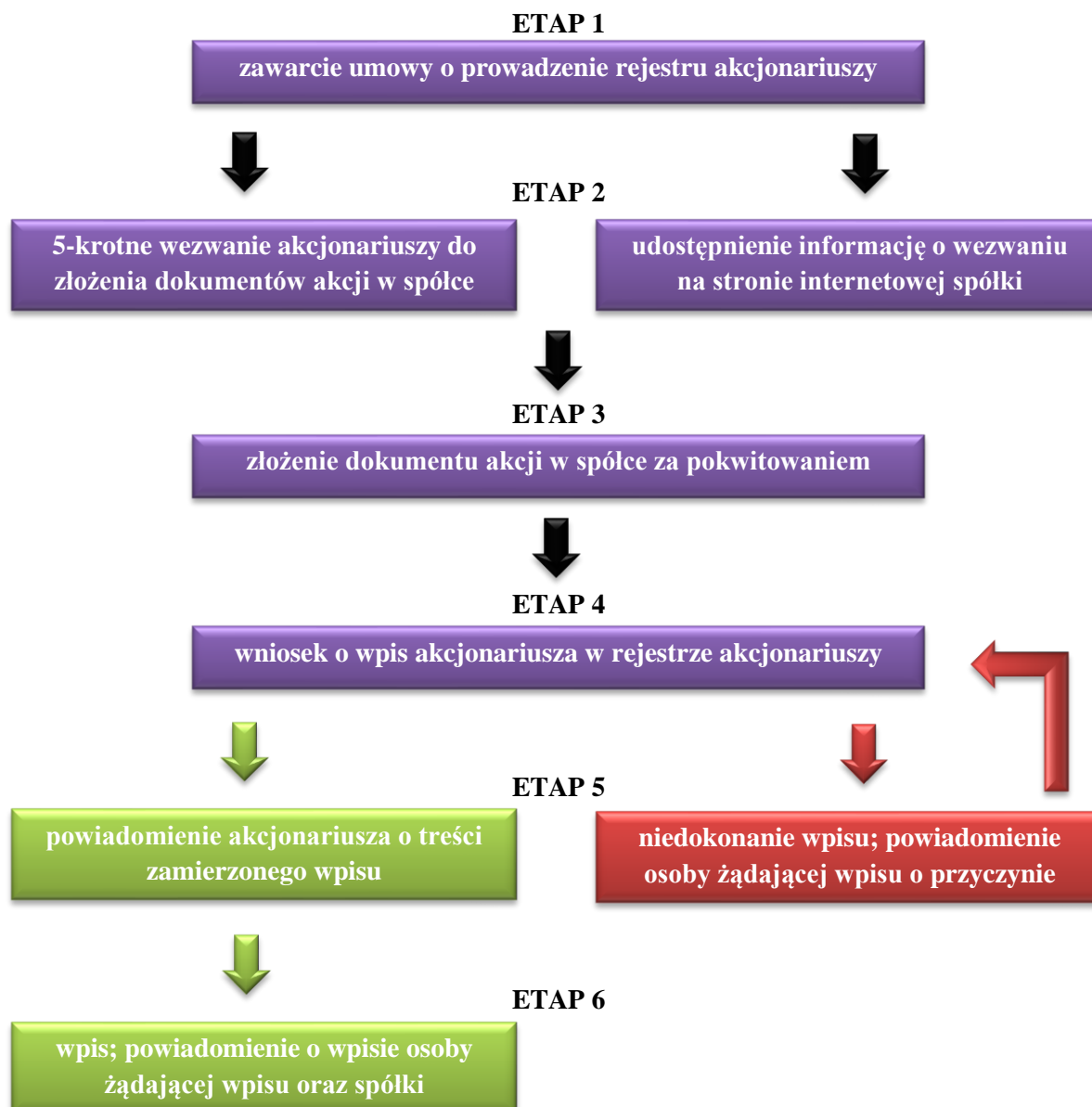
Co szczególnie istotne, akcje tej samej spółki nie mogą być zarejestrowane jednocześnie w rejestrze akcjonariuszy i w depozycie papierów wartościowych. Ocena wyboru instytucji prowadzącej rejestr dla wymagać będzie każdorazowo analizy sytuacji konkretnej spółki.

Wygaśnięcie mocy obowiązującej dokumentów akcji – 1 stycznia 2021 r.

Moc obowiązująca dokumentów akcji wydanych przez spółkę wygaśnie z mocy prawa z dniem wejścia w życie przepisów ustawy regulujących proces dematerializacji akcji, tj. w dniu 1 stycznia 2021 r. Z tym samym dniem uzyskują moc prawną wpisy w rejestrze akcjonariuszy. Co istotne, dokument akcji zachowa moc dowodową **przez okres pięciu lat** od dnia wejścia w życie ustawy, jednak **wyłącznie wobec spółki** w celu wykazywania przez akcjonariusza, że przysługują mu prawa udziałowe.

Schemat procesu dematerializacji akcji w spółce niebędącej spółką publiczną, wg. przepisów projektu ustawy nowelizującej

Omówienie schematu

ETAP 1 - spółka niebędąca spółką publiczną jest zobowiązana do zawarcia umowy o prowadzenie rejestru akcjonariuszy z uprawnionym podmiotem wybranym przez walne zgromadzenie. Spółka będzie mogła zawrzeć taką umowę już od dnia 1 stycznia 2020 r. i powinna tego dokonać do dnia 30 czerwca 2020 r., tj. do dnia pierwszego wezwania akcjonariuszy.

ETAP 2 - spółka (i) wzywa akcjonariuszy pięciokrotnie do złożenia dokumentów akcji w spółce oraz równocześnie (ii) udostępnia informację o wezwaniu na stronie internetowej spółki w miejscu wydzielonym na komunikację z akcjonariuszami. Informacja o wezwaniu musi pozostawać udostępniona na stronie internetowej spółki przez okres nie krótszy niż trzy lata od dnia pierwszego wezwania. Wezwania akcjonariuszy następują w sposób właściwy dla zwoływania walnego

zgromadzenia akcjonariuszy oraz nie mogą być dokonywane w odstępie czasu dłuższym niż miesiąc ani krótszym niż dwa tygodnie. **Pierwsze wezwanie powinno nastąpić do dnia 30 czerwca 2020 r., jednak nie może ono nastąpić przed zawarciem przez spółkę umowy o prowadzenie rejestru akcjonariuszy** (ETAP 1).

ETAP 3 – akcjonariusz składa dokument akcji w spółce. Złożenie akcji odbywa się za pisemnym pokwitowaniem wydanym akcjonariuszowi. W przypadku złożenia w spółce akcji na okaziciela, do wykonywania i przenoszenia praw z tych akcji do dnia 1 stycznia 2021 r., tj. do dnia w którym moc prawną uzyskają wpisy w rejestrze akcjonariuszy, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące akcji imiennych.

ETAP 4 – po złożeniu dokumentu akcji w spółce spółka lub osoba mająca interes prawny w dokonaniu wpisu wnioskuje o wpis akcjonariusza w rejestrze akcjonariuszy.

ETAP 5 – w przypadku planowanego dokonania wpisu akcjonariusza zgodnie ze złożonym żądaniem, podmiot prowadzący rejestr akcjonariuszy powiadamia o treści zamierzonego wpisu akcjonariusza, którego wpis ma dotyczyć. W przypadku niedokonania wpisu, podmiot prowadzący rejestr niezwłocznie powiadamia o tym osobę żądającą wpisu, podając przyczyny dla których wpis nie został dokonany. Jednocześnie projektowane przepisy nie precyzują w jakich przypadkach podmiot prowadzący rejestr uprawniony jest do odmowy wpisu.

ETAP 6 – wpis akcjonariusza do rejestru akcjonariuszów. Wpisu podmiot prowadzący rejestr dokonuje nie później niż w terminie 7 dni od otrzymania żądania wpisu. **Nabycie akcji nastąpi z chwilą dokonania wpisu w rejestrze akcjonariuszy.** Wyjątkami od powyższej zasady mają być wyłącznie takie sytuacje, jak powołanie do spadku (zapisu windykacyjnego), wniesienia akcji jako aportu do spółki czy też połączenia, podziału lub przekształcenia spółki.

Co istotne w kontekście wyżej przedstawionej procedury, projektowane nowe przepisy nie przewidują procedury rozstrzygnięcia ewentualnych rozbieżności stanowisk podmiotu wnioskującego o wpis w rejestrze akcjonariuszy i podmiotu prowadzącego rejestr. W związku z powyższym, nie została przewidziana jakakolwiek procedura odwołania wnioskodawcy od decyzji w zakresie wpisów do rejestru lub odmowy ich dokonania. Jeżeli projekt ustawy nie dozna stosownego uzupełnienia, kwestie te będą co do zasady zależeć od postanowień umowy zawartej z uprawnionym podmiotem o prowadzenie rejestru.

Obowiązek posiadania strony internetowej przez wszystkie spółki akcyjne i komandytowo-akcyjne

Część przepisów zgodnie z treścią Projektu ma wejść w życie od 1 stycznia 2020 r. **Od tego dnia wszystkie spółki akcyjne oraz komandytowo-akcyjne obowiązkowo będą musiały posiadać swoje strony internetowe (dotychczas obowiązek ten obejmował wyłącznie spółki publiczne).** Na stronach tych spółki zobowiązane będą zamieszczać będą wymagane przez prawo lub ich statuty ogłoszenia, w miejscach wydzielonych na komunikację z akcjonariuszami. Dostosowaniu w tym zakresie ulegną również przepisy ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, zgodnie z którymi strony internetowe

wszystkich spółek akcyjnych i komandytowo- akcyjnych będą podlegały obowiązkowemu ujawnieniu w rejestrze przedsiębiorców KRS.

Za niedopełnienie obowiązków grozi grzywna

Projekt przewiduje karę za niedopełnienie nowych obowiązków. Osoby uprawnione samodzielnie lub łącznie z innymi osobami do prowadzenia spraw i reprezentowania spółki akcyjnej albo komandytowo-akcyjnej, która wbrew obowiązkowi nie dokona wezwań akcjonariuszy do złożenia dokumentów akcji lub dokona ich niezgodnie z procedurą wynikającą z nowych przepisów albo nie zawrze umowy o prowadzenie rejestru akcjonariuszy w ustawowych terminach, mogą zostać ukarane grzywną w wysokości do 20.000 złotych.

Prace legislacyjne

Projekt jest obecnie procedowany w Sejmie. Komisja sejmowa pozytywnie odniosła się do proponowanych zmian wnosząc o uchwalenie ustawy. Jeżeli tak się stanie to jej zasadnicza część wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2021 r. a niektóre przepisy (tj. dotyczące obowiązku prowadzenia strony internetowej przez wszystkie spółki akcyjne i komandytowo-akcyjne oraz rozpoczęcia procedury dematerializacji akcji przez Zarządy spółek) już od 1 stycznia 2020 r.

Tomasz Szarek – Radca Prawny / Partner kierujący praktyką prawa spółek SDZLEGAL SCHINDHELM

dr Marcin Śledzikowski – Radca Prawny

sdzlegal Schindhelm

Kancelaria Prawna Champera, Dubis, Zając i Wspólnicy sp. k.

Ul. Kazimierza Wielkiego 3, 50-077 Wrocław

Tel: +48 71 326 51 40

Email: marcin.sledzikowski@sdzlegal.pl; tomasz.szarek@sdzlegal.pl

Email: wroclaw@sdzlegal.pl

www.schindhelm.com